

SİYASET ve AHLAK İLİŞKİSİ
Hilmi Ziya Ülken'in "Hâkimiyet" Felsefesi
Ekseninde Bir İnceleme

Mehmet Latif BAKIŞ

DTA Yayıncılık | DTA Publishing

Yayın No | Publication Number: 34

Kitap Adı: Siyaset ve Ahlak İlişkisi -Hilmi Ziya Ülken'in "Hâkimiyet" Felsefesi Ekseninde Bir İnceleme-

Book Title: Politics and the Relationship Between Morality and Ethics - A Study on the Axis of Hilmi Ziya Ülken's 'Dominance' Philosophy

Yazar | Author: Mehmet Latif BAKIŞ | orcid.org: 0000-0002-1794-7765

Editör | Editor: Celal TÜRER | orcid.org: 0000-0002-9250-2336

Yayın Türü | Publication Type: Kitap | Book

Yayın Tarihi | Publication Date: Şubat 2025 | February 2025

Yayın Dili | Language: Türkçe | Turkish

Ebat | Dimensions: 13.5 x 21

Baskı Sayısı | Edition: 1

Sayfa Sayısı | Pages: 405

ISBN: 978-625-95539-8-6

DOI: 10.70717/dta.9786259554167

Atıf Bilgisi | Cite as

Bakış, Mehmet Latif. *Siyaset ve Ahlak İlişkisi -Hilmi Ziya Ülken'in "Hâkimiyet"*

Felsefesi Ekseninde Bir İnceleme- Bursa: DTA Yayıncılık, 2025

1. Felsefe | Philosophy
2. Hilmi Ziya Ülken | Hilmi Ziya Ülken
3. Siyaset ve Ahlak | Politics and Morality

Kapak ve Mizanpaj | Cover Design and Layout:

Samet TORUN - Ahmet TUNÇDEMİR

Sertifika Numarası | Certificate Number: 74919

Yayıncı | Publisher: DTA Yayıncılık Bilişim Ltd. Şti.

Odunluk Mah. Akademi Cad. Zeno Business Center 2C/28 Nilüfer/Bursa

Telefon: +90 507 227 1297

e-posta: bilgi@dtayayincilik.com.tr

web: www.dtayayincilik.com.tr

Baskı ve Cilt | Printing and Binding: Vadi Grafik Tasarım ve Reklamcılık Ltd. Şti.

Sertifika Numarası: 47479

Copyright © Bu Eserin bütün hakları DTA Yayıncılık'a aittir.

Yayınevinin izni olmaksızın, kitabın tümünün veya bir kısmının

elektronik, mekanik ya da fotokopi yoluyla basımı, yayımı,

çoğaltımı ve dağıtımı yapılamaz.

Copyright © All rights of this work belong to DTA Publishing.

Without the permission of the publishing company,

the whole or part of the book cannot be printed, published,

reproduced or distributed electronically, mechanically or

through photocopying.

SİYASET ve AHLAK İLİŞKİSİ
Hilmi Ziya Ülken'in "Hâkimiyet" Felsefesi
Ekseninde Bir İnceleme

Mehmet Latif BAKIŞ

Bursa 2025

Mehmet Latif BAKIŞ

1995 Yılında Van İmam Hatip Lisesi'nde Ortaöğrenimini tamamladı. 2001 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden mezun oldu. 2008 yılında Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Din Felsefesi Ana Bilim Dalı'nda yüksek lisansını, 2022 yılında Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe Tarihi Anabilim Dalı'nda doktorasını tamamladı. 2001-2014 yılları arasında Milli Eğitim bünyesinde öğretmen olarak görev yaptı. 2014-2023 yılları arasında Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü'nde Öğretim Görevlisi ve Dr. Öğretim Üyesi olarak görev yaptı. 2023 yılından itibaren Yalova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Felsefe Tarihi Anabilim Dalı'nda öğretim üyesi olarak çalışmaktadır. Çalışma Alanları İslam Düşüncesi, Felsefe Tarihi, İnsan Felsefesi, Siyaset Felsefesi, Ahlak Felsefesi, Çağdaş Türk Düşüncesi, Aile, Kritik ve Analitik Düşünce, Ateizm ve Eleştirisi şeklindedir. Akademik makale ve kitap bölümleri yanı sıra Edebiyat, Şiir ve Sanat Dergilerinde yazıları yayınlanan yazar, Yerel ve Ulusal çeşitli Gazetelere de köşe yazıları yazmaktadır.

Yayınlanmış Eserleri:

İğne Yastığı, Bursa: Artos Kitap, 2017 (Deneme)

Tamara, Bursa: Artos Kitap, 2017 (Şiir)

Katre, Gebze: Liz Yayınları, 2023

He completed his secondary education at Van Imam Hatip High School in 1995. In 2001, he graduated from Dokuz Eylül University, Faculty of Theology. He obtained his master's degree in 2008 in the Department of Philosophy of Religion at Van Yüzüncü Yıl University, Institute of Social Sciences, and completed his doctorate in 2022 in the Department of History of Philosophy at Ankara University, Institute of Social Sciences. Between 2001 and 2014, he worked as a teacher under the Ministry of National Education. From 2014 to 2023, he served as a Lecturer and Assistant Professor in the Department of Philosophy and Religious Studies at Ağrı İbrahim Çeçen University, Faculty of Islamic Sciences. Since 2023, he has been working as a faculty member in the Department of History of Philosophy at Yalova University, Faculty of Theology. His research interests include Islamic Thought, History of Philosophy, Philosophy of Human, Political Philosophy, Ethics, Contemporary Turkish Thought, Family, Critical and Analytical Thinking, Atheism, and its Criticism. In addition to academic articles and book chapters, his writings have been published in literature, poetry, and art magazines.

İÇİNDEKİLER

Takdim.....	11
Ön Söz	17
Kısaltmalar	21
Giriş.....	23

BİRİNCİ BÖLÜM

HİLMİ ZİYA ÜLKEN FELSEFESİNİN ODAĞI: İNSAN VE İNSANİYET

1. Neden Önce “İnsan”?	47
2. Antropoloji Açısından İnsan	52
2.1. Felsefî Antropoloji Açısından İnsan.....	54
2.2. İnsanın Yürüyüşü: Evrim, Tekâmül ve Devrim	59
3. ‘İnsan’a Dair Görüşlerin Ülken Tarafından Tasnifi.....	64
3.1. Natüralist (Evrimci) İnsan Görüşü.....	72
3.2. Mertebeli İnsan Görüşü	76
3.3. Laik/liğin İnsan Görüşü	78
3.4. Terakkici-Pozitivist İnsan Görüşü	80
3.5. İnsanın “Kriz Varlığı” veya “Hasta Varlık” Olduğu Görüşü	83
3.6. İnsanın Biyolojik Varlık Olduğu Görüşü	86
4. İnsanın İntegral Varlık Olduğu Görüşü	88
4.1. Aksiyon Varlığı Olarak İnsan.....	93
4.2. İradî Fâil Olarak İnsan	97
5. İnsanın Ayırıcı Vasıfları: İnsan-Hayvan Ayırımı	101
6. Ahlâk Varlığı Olarak İnsan	107
7. Siyaset Varlığı Olarak İnsan.....	112
8. Hümanizm ve İntegral İnsan	122
8.1. Hümanist Düşünce ve Devlet	134
9. Ülken’in İnsan Anlayışı Bağlamında Ahlâk ve Siyaset İlişkisi	140

İKİNCİ BÖLÜM

HÜMANİTER AHLÂK VE HÜMANİTER SİYASET

1. Ahlâkın Neliği.....	157
2. Ahlâkın Mertebelenmesi: Mertebeler Ahlâkı.....	160
2.1. Mertebeler Ahlâkı.....	169
3. Hümaniter Ahlâkın Temel Esasları, Değerler ve Özellikleri.....	177
3.1. Ahlâk ve Değer Münasebeti.....	183
4. Ahlâk ve Modernlik.....	189
5. Siyaset-Devlet Münasebeti.....	193
5.1. Ülken'in Düşüncesinde Siyaset Nedir?.....	199
6. İdeal Siyasi Yapı ya da İdeal Hâkimiyet Şekli Nasıl Olmalıdır?.....	203
7. İdeal Bir Siyasî Teorinin Temel Esasları Nelerdir?.....	207
7.1. Bilgelik (Eğitim).....	208
7.2. Cesaret (Ordu).....	212
7.3. Ölçülülük (Ekonomi).....	214
7.4. Adalet (Hukuk).....	216
7.5. Merhamet (Din).....	224
8. Hilmi Ziya Ülken'in Siyaset Tarzı Nasıldır?.....	226
9. Hilmi Ziya Ülken'in Siyaset Görüşünde Hâkimiyet ve Türleri.....	228
9.1. Monarşik Devlet.....	230
9.2. Aristokratik Devlet.....	231
9.3. Demokratik Devlet.....	233
10. Hâkimiyetin Bozuluşu.....	235
11. Hilmi Ziya Ülken'in Siyaset Görüşünde Tahakküm Çeşitleri.....	238
11.1. Kolonileş(tir)me.....	239
11.2. Fanatizm (Taassup).....	244
11.3. Faşizm (Tiranlık).....	246
11.4. Feodalizm.....	247
11.5. Kapitalizm.....	249
11.6. Komünizm.....	255
11.7. Sosyalizm.....	259
12. Ülken'in Hâkimiyet Teorisinde Gençler ve Gençlik Vurgusu.....	264

13. Şahsiyetin İnşası.....	290
14. Ülken'in Siyaset Felsefesinde Anadolu ve Anadoluculuk.....	300
14.1. Modernlik Vurgusu ve Türk Kültürü	316
14.2. Kültürel Kimlik ve Öznellik Açısından Anadolu: Anadolu Kimdir?	324
15. Halk'tan Ulus'a	339
16. Mertebeler Görüşü.....	346
16.1. Mertebeler Toplumu	351
16.2. Mertebeler Devleti	354
16.2.1. Mertebeler Devleti Nasıl Tanımlanmaktadır?	358
16.2.2. Mertebeler Devletinin Özellikleri Nelerdir?	359
16.2.3. Mertebeler Devletinin Gayesi ve Yöntemi Nedir?	360
Sonuç ve Değerlendirme.....	371
Kaynakça.....	379
Extended Summary.....	393